

Материалът е публикуван на www.logoped-elbo.eu и се цитира като:

Бояджиева-Делева, Е. (2014), Родителска подкрепа за заекващото дете, популярна статия, www.logoped-elbo.eu/дата на изтегляне

Родителска подкрепа за заекващото дете

Снемете напрежението и тревожността от себе си. Децата са огледало на емоционалното състояние на родителите си. Ако сте разтревожени и потиснати, детето неминуемо ще го усети и ще реагира аналогично с поведението си. Това ще задълбочи говорния проблем.

Успокойте се. Приемете хладнокръвно факта, че детето има проблем; прекрасно е, че той е установен навреме и може да се предприемат ранни и своевременни мерки. Ще сте най-полезни на детето си, ако сте спокойни и действате адекватно. Детската нервна система е много крехка и ранима, още в развитие, но е и много пластична. Тя се поддава на всякакви въздействия и проблемите лесно се моделират – колкото по-рано, толкова по-ефективно.

Бъдете позитивни в общуването си с детето. Давайте му обичта и подкрепата си така, както и досега. Отделяйте му от времето си и го накарайте да се чувства защитено. Играйте с него и споделете интересите му. Нека има поне един час на ден, но всеки ден, в който сте изцяло посветени на детските игри и на нищо друго. Оставете детето само да избере с какво да се занимава. Нека то знае, че това е вашето специално време.

Бъдете модел за детето си. Говорете бавно, ако се наложи – забавете още малко обичайния си темп на говорене. Говорете плавно и ясно, използвайте по-къси и достъпни фрази, когато се обръщате към детето си. Говорете правилно – не изопачавайте думите, не използвайте бебешки думи. Най-ефикасната терапия е подражанието на правилен говорен модел.

Не поправяйте детето! В никакъв случай не го карайте да повтаря! Така само ще привлечете вниманието му върху проблемите с говора. Не обучавайте детето в правилен говор. Ключовият момент е подражание, не обучение. В ранна и предучилищна възраст децата още не са изградили способностите за саморегулация и привличането на вниманието върху собствения му говор няма да доведе до корекция. Само ще го накара да чувства, че нещо не е наред, че не може с нещо да се справи и не отговаря на очакванията на родителите си. А от своя страна това само ще утежни проблема. Вместо да му казвате „Повтори” и „Не така, по-бавно!”, опитайте вие да повторите правилно и плавно онова, което е сбъркало. Например, ако то каже „И-и-искам да ирая с то-то-топката.”, вие отговорете „Искаш да играеш с топката, така ли? Добре, хайде да играем с топката.” Така му давате два пъти правилния модел, без да го карате да повтаря.

Не отнемайте говорната инициатива на детето. Оставете го да се изкаже докрай, не довършвайте неговите изречения, особено пред други хора. Не говорете вместо него. Така няма да го улесните или облекчите. Напротив – само ще затвърдите у него заблудата, че не може да се справи. Вместо това оставете това, което вършите в момента, погледнете детето в очите и търпеливо го изчакайте. Поощрете го с „Да, слушам те, продължавай.” Бъдете активни слушатели. Особено на ранните етапи от нарушението покажете, че за вас е по-важно какво има да каже детето, а не как го казва. Има време да обръщате внимание и на говорната техника.

Хвалете детето си. Поощрявайте го. Ако досега сте го правили, удвоете похвалите.

За правилния и плавен говор от голямо значение е уравновесената нервна система. Осигурете на детето адекватен дневен режим, съобразен с възрастта и задълженията му. Ако детето има потребност от по-продължителен сутрешен сън, не го събуждайте. Не допускайте, обаче, вечер да си ляга по-късно от 21ч. Във възрастта до 5 години все още не е преодоляна нуждата от сън следобед. Дори и детето да не иска да спи, оставайте го поне за час и половина в креватчето, по пижама, на спокойствие и само – да си почине. Осигурете му разнообразна храна, като спазвате часовете за хранене. Ограничете сладкото и напълно изключете храните с консерванти и оцветители, шоколада и какаото, кока-колата и „боклучавите” храни – чипсове и зрънчовци.

Когато детето е будно, подбирайте внимателно дейностите му. Те трябва да са му приятни, да са ненатоварващи, разнообразни по характер и редуващи се. Нека детето играе в спокойна обстановка, провокираща добро и ведро настроение. Детето може да бъде оставено половин или един час само, с любима играчка или книжка, но подбрана с подходящо съдържание (такова, каквото не създава напрежение и вълнение).

Ако забележите, че спазмите и говорното напрежение на детето се увеличават, опитайте за няколко дни да въведете „режим на мълчание” и да ограничите говорната активност. Това може да стане за сметка на умерено увеличаване на физическата активност. Добре е да се правят чести и продължителни разходки на чист въздух, леки и къси туристически походи. Подходящи са леките физически упражнения от типа на утринната и хигиенната гимнастика, съчетани с упражнения за правилно и ритмично дишане, плуването, тичането, умереното колоездене и други закалителни процедури. У дома може да се занимавате с пъзели, мозайки, рисуване, оцветяване, низане – игри, развиващи фината моторика и концентрацията на вниманието.

Полезно за детето е да получава модели за подражание на плавен говор не само от вас. Определете време от деня, в което то ще слуша песни и аудио приказки, които ще стимулират музикалния му слух и ритмиката. Пейте и танцувайте заедно. Ритмичното пляскане с ръце по време на пеене изключително много подпомага говорната плавност. Всеизвестно е, че по време на пеене и шепот заекването изчезва.

При тежко заекване в ранен стадий е препоръчително при възможност детето да замине за ден-два на планина или на море (но извън туристическия сезон!) с възрастен, с когото има изградени отношения на доверие и взаимно уважение. Според научните изследвания проявите на заекване силно зависят от емоционално значимите ситуации, спокойствието и емоциите на говорещите, отношенията у дома. Така е твърде вероятно заекването да е предизвикано и поддържано от силна психотравмена ситуация в семейството или постоянна фиксация над проблема от страна на близките. Повече от ясно е, че при наличието на изразен конфликт между членовете на семейството (майка – баща, родители – баба/дядо), пътуването с човек, който е страна в конфликта, не е желателно, дори това да е майката на детето. Важното в случая е да се подбере възрастен, който да има симпатията и доверието на детето така, че да е повече негов приятел и наставник, отколкото възпитател и „контролър” в тези няколко дни.

Задължително е преразглеждането на родителския стил на възпитание. Това е момент, в който е подходящо родителите да се обърнат към специалист за съвет по отношение на стила си на общуване – както помежду си, така и с детето си. Изискванията към малкия член на семейството трябва да бъдат свалени до равнището на неговите индивидуални възрастови възможности, а в началото дори малко по-ниско. Не бъдете твърде амбициозни и възискателни към малкия човек.

И помнете – детето си е дете. То иска да играе, да се забавлява, да се чувства комфортно и защитено у дома. Онова, от което то се нуждае най-силно, е безусловната ви обич.

Елена Бояджиева-Делева,
логопед